

بررسی و تحلیل جرم و جنایت در سکونتگاه‌های غیررسمی با تاکید بر تاب‌آوری

محسن رحیمی*^۱، بهمن کارگر^۲

^۱ استادیار دانشگاه خاتم الانبیا (ص)، تهران، ایران

^۲ دانشیار دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۱۰/۲۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۸/۳۰

چکیده

امنیت از جمله نیازهای اولیه زندگی انسان است که پس از نیازهای فیزیولوژیکی نظیر غذا، آب، در وهله دوم نیازهای انسانی قرارداد «ارتکاب جرم» و «جنایت» در جوامع امروزی که همه‌ساله بر زندگی هزاران تن از شهروندان تأثیر سوء می‌گذارد به‌عنوان یک مشکل اجتماعی بشمار می‌آید. تهدیدها و خشونت‌های جدی بر ضد مردم و دارایی‌هایشان در واقع، وحشت قابل توجهی در اجتماع پدیدمی‌آورد با توجه به شرایط سکونتگاه‌های غیررسمی در خصوص جرم و جنایت این سکونتگاه‌ها شرایطی ویژه داشته از جمله این سکونتگاه‌ها محله خط ۴ حصارکرج هست که جز مناطقی است که دارای معضلات بسیاری در زمینه جرم و جنایت است جهت برقراری امنیت در این مناطق و جلوگیری از گسترش ناامنی در شهرهای نزدیک نیازمند ارائه راهکارهای عملی است که یکی از این راهکارها بهره‌برداری از تاب‌آوری اجتماعی به علت هم‌پوشانی ویژگی‌های آن با سکونتگاه‌های غیررسمی است. در تحقیق حاضر که به روش توصیفی-تحلیلی با استفاده از اسناد کتابخانه‌ای و داده‌های میدانی (پرسش‌نامه) به بررسی تأثیر مؤلفه‌های تاب‌آوری اجتماعی بر امنیت در محله خط ۴ حصارکرج به‌عنوان یکی از مناطق بحرانی در سکونتگاه‌های غیررسمی است پرداخته که پس از جمع‌آوری پرسشنامه، نتایج حاصله با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS, SMARTPLS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که نتایج حاصله نشان‌دهنده تأثیر مستقیم مؤلفه‌های مشارکت، آموزش، امنیت، عدالت، انعطاف‌پذیری، تعاملات و هویت در تاب‌آوری اجتماعی بر کاهش جرم و جنایت در محله خط ۴ حصارکرج است.

واژگان کلیدی: سکونتگاه غیررسمی، تاب‌آوری اجتماعی، امنیت، جرم، جنایت، محله خط ۴ حصارکرج

۱. مقدمه

امنیت در ساختار شهر وابسته به اتصاف امنیت به شهر و در واقع قرار گرفتن شهر در یک سلسله‌مراتب معنایی است که می‌بایستی به بروز ویژگی‌های کالبدی و بصری در ساختار شهری بینجامد. لذا، امنیت انسانی مهم‌ترین بخش مفاهیم توسعه پایدار را تشکیل می‌دهد که امکان تأمین نیازهای انسان امروز بدون از بین بردن توانمندی نسل آینده برای آرزو و نیازهایشان را فراهم می‌کند. به عبارت دیگر، امنیت شهری موازی با توسعه پایدار شهری است (طیبیان و کمالی، ۱۳۹۲: ۲) امروزه با توجه به بحران شهرنشینی در بسیاری از نقاط جهان از جمله ایران توجه به مفهوم امنیت و ایجاد شهرهای امن به‌عنوان یکی از اولویت‌های اساسی نظریه‌پردازان برنامه‌ریزی شهری تبدیل شده است. جرم معلول عوامل متعددی است (زیاری، ۱۳۹۵: ۲) سکونت در اسکان‌های غیررسمی باعث می‌شود که فقرا جای پای در نردبان امنیت و ترقی اقتصادی شهر بیابند و آهسته اما با امنیت خاطر از این نردبان اقتصادی بالا بروند. با این حال سکونت در محلات فقیر شهری علاوه بر مزیت‌های اندک دارای مشکلات بسیاری نیز هست. اقامت در محله‌های فقیرنشین نه تنها به مفهوم برخورداری از مسکن فقیرانه است، بلکه به‌مثابه قرار گرفتن در چرخه فقر و در معرض خطرات محیطی و آسیب‌های مختلفی است که شرایط فقرا را به مراتب وخیم‌تر می‌کند (خزایی، ۱۳۹۰: ۶۹) افراد این محلات به علت نداشتن تخصص لازم، مشاغل کاذب و انگلی روی می‌آورند از جمله این مشاغل: خرید و فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی، قاچاق، دست‌فروشی و ... هست. سکونتگاه‌های غیررسمی، بازتاب کاستی‌ها و نارسایی‌های سیاست‌های دولتی و بازار رسمی محسوب می‌شود که باعث به مخاطره افتادن محیط‌زیست و تحمیل هزینه‌های بیشتر برای حل مشکلات، را در بر خواهد داشت، از مهم‌ترین مشکلات مناطق حاشیه، امنیت در این محله‌هاست. (رحیمی، ۱۳۹۲: ۲) آنچه مسلم است این است که توجه به تعاریف، کاربردها و دیدگاه‌های مختلف تاب‌آوری برای ظرفیت‌های انعطاف‌پذیری آن‌ها در زمینه خاص سکونتگاه‌های فقیرنشین ایران امری ضروری است. برای تحقق این امر لازم است بسته به نوع سکونتگاه‌ها و آسیب‌ها و چالش‌های خاص آن‌ها اولویت‌های تاب‌آوری‌شان مشخص شود. سپس برنامه‌های خاص این مناطق معرفی شوند (حاتمی نژاد و دیگران، ۱۳۹۵: ۳) هر جرمی در شرایط زمانی و مکانی خاصی اتفاق می‌افتد. مجرمان بیشتر مکان‌هایی را جهت اعمال مجرمانه خود برمی‌گزینند که فرصت‌های مناسبی جهت ارتکاب جرم داشته باشند (حیدریان و دیگران، ۱۳۹۲: ۱۳) اندیشمندان علم (CPTED) بر این باورند که می‌توان به‌جای نگرش پلیسی برای حل مشکل یا بزه به وجود آمده از رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی برای جلوگیری از بروز مشکل یا بزه استفاده کرد و جرم و بزه‌کاری را در یک منطقه کاهش داد. اهداف این رویکرد را می‌توان افزایش امنیت شهری با فراهم‌سازی کاهش جرائم در محیط شهری دانست که مدیریت طراحی محیط را به‌عنوان ابزار خود برای تحقق این امر انتخاب کرده است (بمانیان و دیگران، ۱۳۹۲: ۱۴۴) توجه به تعاریف، کاربردها و دیدگاه‌های مختلف تاب‌آوری برای ظرفیت‌های انعطاف‌پذیری آن‌ها در زمینه خاص سکونتگاه‌های غیررسمی در ایران امری ضروری است. برای تحقق این امر لازم است بسته به نوع سکونتگاه‌ها و آسیب‌ها و چالش‌های خاص ابتدا اولویت‌های تاب‌آوری در

این مناطق مشخص شود سپس برنامه‌های خاص این مناطق معرفی شوند. وجود گروه‌های اجتماعی با شرایط اجتماعی، اقتصادی و میزان آسیب‌پذیری متفاوت در یک اجتماع به این معنی است که تاب‌آوری گروه‌های مختلف در یک جامعه نسبت به یک حادثه متفاوت است (مبارکی، ۱۳۹۶: ۲) یکی از راهکارهایی که می‌توان جهت کاهش جرم و جنایت در سکونتگاه‌های غیررسمی بکار برد استفاده از تاب‌آوری اجتماعی است. زیرا بسیاری از ویژگی‌های شناخته‌شده سکونتگاه‌های غیررسمی با ویژگی‌های محیط‌های تاب‌آور همخوانی دارد و ظرفیت‌هایی دارند که در صورت توجه به آن‌ها، کمک شایانی برای تاب‌آوری این نواحی می‌شود. (بیلین[†]، ۲۰۱۵: ۳۴) ویژگی‌هایی مانند انعطاف‌پذیری، خودسازمان‌دهی، ظرفیت‌های ظهور و آموختن از پتانسیل‌های شناخته‌شده این سکونتگاه‌ها هستند. همبستگی اجتماعی بالا و سرمایه اجتماعی غنی، از ویژگی‌های محیط‌های تاب‌آور است که در این سکونتگاه‌ها بالا است (بسطامی[‡]، ۲۰۱۷: ۲۶۲) در پژوهش حاضر که از نظر هدف، کاربردی بوده و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی-تحلیلی و همبستگی است و در گردآوری اطلاعات از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده و تجزیه تحلیل در پژوهش حاضر با استفاده از نرم‌افزارهای Spss, Smart pls صورت گرفته در پی ارائه الگویی در خصوص جرم و جنایت در سکونتگاه‌های غیررسمی با استفاده از تاب‌آوری اجتماعی است مشکل جرم و جنایت در محله خط ۴ حصارکرج از مشکلات اساسی است و جز مناطق بحرانی در این خصوص است. بنابراین با توجه به موارد یادشده در تحقیق حاضر مسئله اصلی که مورد بررسی قرار خواهد گرفت تاثیر مولفه‌های تاب‌آوری اجتماعی بر کاهش جرم و جنایت در سکونتگاه‌های غیررسمی (محله خط ۴ حصارکرج) است.

۲. پیشینه تحقیق

بیلین و ویلکینس[†] و ن[‡] ۲۰۱۵ در مقاله‌ای تحت عنوان حکمرانی برای تاب‌آوری شهری باهدف به جریان انداختن قطع ارتباط میان وقایع زیست‌محیطی و ساختار اجتماعی و با روش توصیفی تحلیلی به علل انحطاط ساختار اجتماعی در استرالیا می‌پردازد و پیوند ساختار اجتماعی و وقایع زیست‌محیطی را بیان می‌کند و نتیجه می‌گیرد که نقاط قوت و ضعف سیاست‌ها و پروژه‌ها و دربرخی موارد فرایندهای بالقوه دگرگون شونده، ساخت زیست‌محیطی را برای تحقیقات آینده تشویق می‌کنند پیترنیت و تروزی^{**} در سال ۲۰۱۴ در مقاله‌ای تحت عنوان تاب‌آوری شهری راهکاری جهت مقابله با شرایط سخت در بحرانها با استفاده از روش کمی به بررسی و تحلیل موضوع با استفاده از شیوه گزند تئوری و تحلیل با استفاده از نرم افزارها گردیدند که نهایتاً مدلی جهت مقابله با بحرانها با استفاده از تاب‌آوری در شهر ارائه می‌نماید. لئون و مارچ^{††} در سال ۲۰۱۴ در مطالعه‌ای به بررسی نقش مورفولوژی شهری در ایجاد تاب‌آوری سریع در برابر سونامی پرداخته اند. بدین منظور ابتدا بر مبنای سناریوی زمین لرزه ای مشخص نواحی احتمالی سیل گرفتگی را تعیین و در نهایت ۹ پهنه ی مختلف تخلیه را شناسایی کردند در نهایت برای تعیین و کمی سازی اثرات اصلاحات مطرح شده

[†] Beilin

[‡] Bastaminia

[§] Belen & weekness

^{**} - Pitrenait & Tories

^{††} Lion March

در افزایش تاب‌آوری اقدام به تهیه یک مدل کامپیوتری عامل محور کرده‌اند. نتایج این مطالعه حاکی از افزایش چشمگیری امنیت تخلیه شوندگان و افزایش سرعت تخلیه در اثر اصلاحات پیشنهادی است. آجیباد^{¶¶} در سال ۲۰۱۳ با رویکردی اجتماعی به موضوع تاب‌آوری در مطالعه ای به بررسی تاب‌آوری و آسیب‌پذیری زنان در برابر سیلاب های شهری پرداخته‌اند. ارزیابی داده‌های جمع‌آوری شده با اجرای آزمون t انجام شد. نتایج حاکی از این است که اکثر زنان پیش از وقوع سیلاب برای عامل و جنسیت نقشی اندک در میزان آسیب‌پذیری قائل بوده و یا هیچ نقشی قائل نبوده‌اند.

پرتوی و همکاران در سال ۱۳۹۵ در مقاله ای تحت عنوان طراحی شهری و تاب‌آوری اجتماعی در محله جلفا اصفهان پرداخته که ابتدا از روش شناسی اسنادی و کتابخانه‌ای با رویکرد بازنگری نظام مندمنابع مرتبط، جهت شناسایی معیارهای اصلی تاب‌آوری اجتماعی بهره گرفته شد و با روش قیاسی، مدل مفهومی تاب‌آوری اجتماعی تدوین گردید با بهره‌گیری از شیوه تحلیل محتوای استقرایی، عوامل مرتبط با طراحی شهری با تأکید بر تاب‌آوری اجتماعی به تفکیک هریک از گونه‌های مطالعاتی استنتاج گردید. نتایج بررسی نشان می‌دهد که توجه به مؤلفه‌هایی چون ارتقای کیفی محیط، هویت، انعطاف‌پذیری، همه‌شمولی، فضاهای آموزش دهنده و تعاملات اجتماعی در طراحی محلات، سبب ارتقای تاب‌آوری اجتماعی می‌گردد. کاظمی و عندلیب در سال ۱۳۹۶ در مقاله ای تحت عنوان ارزیابی مؤلفه‌های تاب‌آوری اجتماعی در سکونتگاه‌های روستایی در شرایط بحرانی پرداخته که یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که میزان تاب‌آوری اجتماعی فرهنگی روستاهای بررسی شده در ابعاد مورد بررسی بسیار پایین بوده و تفاوت های معناداری میان سطوح تاب‌آوری در ابعاد مختلف و در بین روستاهای بررسی شده مشاهده می‌گردد. همچنین تحلیل همبستگی میان ابعاد بررسی شده بیانگر همبستگی مستقیم میزان تاب‌آوری اجتماعی ساکنین با میزان دانش و آگاهی و انگیزش های درونی و فردی ساکنین است. مبارکی و همکاران در سال ۱۳۹۶ با مقاله ای تحت عنوان ارزیابی و تحلیل ابعاد و مؤلفه های تاب‌آوری شهر کرمان برای نیل به این هدف از روش تحقیق توصیفی - تحلیلی مبتنی بر تحلیل پرسشنامه بهره گرفته شد که آزمون آماری نشان می‌دهد تاب‌آوری شهر کرمان در همه ابعاد و مؤلفه ها از نظر کارشناسان پایین تر از سطح مطلوب می‌باشد. بطوری که تاب‌آوری کلی جامعه بیشترین تاثیر را بر شاخص های تاب‌آوری شهر کرمان داشته است. سپس به ترتیب شاخص زیرساختی کالبدی، محیطی، اجتماعی و اقتصادی بیشترین سهم را در تاب‌آوری شهر کرمان داشته‌اند. بسطام‌نیا و همکاران در سال ۲۰۱۷ در پژوهشی با عنوان شناسایی و ارزیابی مؤلفه‌ها و عوامل مؤثر بر تاب‌آوری اجتماعی و اقتصادی در شهر رودبار، ایران موضوع تاب‌آوری اجتماعی و اقتصادی را در شهر رودبار بررسی کرده‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد تاب‌آوری اجتماعی با عواملی چون طول مدت اقامت در محله، تعداد اعضای تحصیل‌کرده خانواده، سطح تحصیلات عالی سرپرست خانوار، اشتغال سرپرست خانوار نسبت به افراد بیکار، داشتن افراد دارای معلولیت جسمی و ذهنی در خانواده، مالکیت خانه در مقایسه با اجاره آن افزایش می‌یابد. علاوه بر این، به نظر می‌رسد تاب‌آوری اقتصادی با داشتن اعضای شاغل خانواده (غیر از سرپرست خانواده)، بیمه‌های پزشکی و بیمه حوادث، ارزش تقریبی بالاتر از مسکن و هزینه‌های ماهانه پایین‌تر، افزایش می‌یابد. نتیجه بدست آمده از پژوهش‌های یاد شده نشان‌دهنده این مطلب است که بسیاری از پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه تاب‌آوری به صورت کلی بوده و به کلیه ابعاد تاب‌آوری در وضعیت فیزیکی شهرها یا محلات پرداخته و هدف آن‌ها استفاده از تاب‌آوری در شرایط

¶¶ Ajebad

بحرانی خصوصا بحرانهای طبیعی مانند سیل و زلزله است در صورتی که در پژوهش حاضر فقط یکی از ابعاد تاب‌آوری که تاب‌آوری اجتماعی است مورد بررسی قرار گرفته و با استفاده از تاب‌آوری اجتماعی به دنبال ارائه راه حل جهت کاهش جرم و جنایت که یکی از مهمترین معضلات مهم در سکونتگاه‌های غیررسمی است.

۳. تبیین مدل

۳.۱. نظریه‌ها

در خصوص تاب‌آوری اجتماعی نظرات مختلف اندیشمندان بررسی گردید (جدول ۱) که با توجه به نظریات ارائه شده می‌توان دریافت با وجود اتفاق نظری که در رابطه با شاخصها و معیارهای تاب‌آوری اجتماعی در نظریات اندیشمندان گوناگون مشاهده می‌شود لیکن در این رابطه هنوز اجماع نظر کلی وجود ندارد با این وجود می‌توان بر اساس نظریات ارائه شده، معیارهای ارائه شده در زمینه تاب‌آوری اجتماعی را در تعدادی شاخص اصلی خلاصه نمود در این میان شاخصهای مشارکت، آموزش، تعاملات، همبستگی، عدالت، امنیت، انعطاف‌پذیری، هویت، بیشتر از سایر معیارها مورد توجه نظریه پردازان واقع شده اند. (جدول ۲) در خصوص جرم و جنایت نظریات مختلف اندیشمندان ضمن بررسی (جدول ۳) مشخصه‌های جرم و جنایت استخراج گردید (جدول ۴)

جدول ۱. دیدگاه‌های اندیشمندان در خصوص تاب‌آوری اجتماعی

معیارهای مد نظر	اندیشمند
تنوع منابع - مهاجرت - همبستگی اجتماعی - همکاری و مشارکت شهروندان هویت واحد - حس تعلق - وجود امنیت - وجود تاب‌آوری کالبدی - فراگیری اجتماعی	ادگر ^{§§} (۲۰۰۰)
اعتماد - مدیریت - سرمایه اجتماعی - درجه تأثیر مشترک - پیوستگی اجتماعی و حس اجتماع - درگیریهای اجتماعی - ارزشها، نگرشها و نرهای حاضر - ارتباطات و اطلاعات - منابع مورد نیاز	ماگوری ^{***} (۲۰۰۷)
درک خطر - توانایی برنامه ریزی، یادگیری و دوباره سازمان‌دهی - درک توانایی تطبیق - میزان علاقه به تغییر	مارشال ^{§§§} (۲۰۰۷)
سرمایه اجتماعی: هنجارهای مشترک، شبکه‌ها و ارتباطات اجتماعی سودمند، جامعه‌پذیری، اعتماد و مشارکت در جامعه	مونگا ^{§§§} (۲۰۰۷)
سرمایه اجتماعی (حمایت اجتماعی، انسجام اجتماعی، ارتباط و همکاری با سازمانها، مشارکت مردمی، حس جامعه محلی، دلبستگی مکانی -) بعد توسعه اقتصادی (درک خطر، تنوع منابع اقتصادی، عدالت در پخش منابع -) بعد قابلیت جامعه محلی (حل مسائل، خلاقیت، توانایی و کارایی جامعه، بعد اطلاعات و ارتباطات	نورس و همکاران ^{§§§} (۲۰۰۸)
وظرفیت یادگیری، دارایی، انعطاف‌پذیری، ظرفیت برای خودسازماندهی	ساینر ^{****} و همکاران (۲۰۰۹)
تقویت شبکه‌های اجتماعی، مشارکت مردمی	گیدنز ^{§§§§} (۲۰۰۹)

§§ Adger

*** Maguire

††† Marshal

‡‡‡ Maunga

§§§§ Norris et al

**** cinner

†††† Giddens

توینگ ^{####} (۲۰۰۹)	پیش بینی خطر، تطبیق پذیری، مقاومت، مدیریت بحران، بازیابی
راس ^{####} همکاران (۲۰۱۰)	اجتماعی، انسانی، طبیعی، مالی، کالبدی، فرهنگی، دولتی
کولیک ^{*****} (۲۰۱۰)	آگاهی، انگیزه برای عمل، شبکه اجتماعی، کارایی جامعه محلی
ابریست ^{####} (۲۰۱۰)	استفاده از سرمایه های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی در سطوح مختلف
عارفی ^{####} (۲۰۱۲)	-همبستگی اجتماعی - تعاملات اجتماعی بالا - وجود دسترسی بالا ساکنان به منابع - الحاق حق مردم به شهر - حکومت فضاهاى عمومی
شاوو ^{####} (۲۰۱۴)	پذیرش خطر - درک از خود - پذیرش تغییر - خودسازمان‌دهی

جدول ۲. جمع بندی معیارهای تاب‌آوری اجتماعی

محقق / معیار	ادگر	ماگویر	مارشال	مانگا	نوریسو همکاران	سایبر و همکاران	گلدنز	توینگ	راس و همکاران	کولیک و همکاران	ابریست	عارفی	شاوو و همکاران	فراوانی
آموزش			*	*	*	*	*	*	*	*			*	۶
عدالت	*			*					*			*	*	۵
امنیت	*	*		*						*			*	۵
مهاجرت	*													۱
دل‌بستگی	*			*	*				*					۴
جامعه پذیری		*												۱
تعاملات	*	*	*				*		*	*	*	*		۸
مشارکت	*	*	*	*	*		*		*	*	*	*		۱۰
اعتماد		*	*		*							*		۴
همبستگی			*	*	*									۳
حمایت اجتماعی	*				*		*	*	*					۴

Twig

Ross

***** Kuhlicke

+++++ Obrist

Arefi

Shaw

۱												*	مهاجرت
۴				*	*			*	*				کارایی جامعه
۶	*		*		*		*		*			*	انعطاف پذیری
۵		*		*					*	*	*		هویت
۴				*			*		*	*	*		حس اجتماع
۲	*			*									بازیابی
۱				*									مقاومت

جدول ۳ دیدگاه‌های اندیشمندان در خصوص جرم و جنایت

اندیشمند	معیارهای مد نظر
والکروآتزن (۲۰۰۰)*****	مدیریت و پیشگیری، مشارکت، سازمانهای دولتی، سازمان مردم نهاد، ساختار فیزیکی، آگاهی، مشاهده، همکاری، پنهان کاری
جیبولی و دیگران (۱۹۸۰)□□□□□□	محیط، ساختار فیزیکی، مشارکت، همکاری، انسان محوری، مکان های خاص، همسایگی، امنیت
سی ری جوبری (۱۹۹۷)□□□□□□	محیط، ساختار فیزیکی، کنترل، آگاهی، نهادهای رسمی، مکان خاص، جرم در مکان خاص، مناطق حاشیه نشین، ساختار فیزیکی، مشارکت، کنترل، اجتماع، مناطق آسیب پذیر
برون (۲۰۰۰)□□□□□□	محیط، اجتماع، توسعه، فقر
پپیل (۱۹۹۹)*****	فضا، محیط، ناهنجاری، اجتماع، مهاجرت، حاشیه نشینی، فقر
فیگو و گاریو (۲۰۰۴)□□□□□□	توسعه پایدار، اجتماع، فضای شهری، مکان، امنیت
لیدنی (۲۰۰۳)□□□□□□	توسعه، روابط اجتماعی، امنیت اجتماعی، اخلاق، مشارکت، فردگرایی
دورکیم (۲۰۰۰)□□□□□□	پیشگیری، امنیت، فضای شهری، شناسایی مکانهای خاص، مشاهده، حضور در مکانهای عمومی، ساختار فیزیکی، آسیبهای اجتماعی، سکونتگاه غیررسمی، رفتار فردی
کارگر ۲۰۱۶	عدم نظارت عمومی، پنهان کاری، مکان، امنیت، فردگرایی، دسترسی
نیو من (۲۰۱۰)*****	

***** Vakler&atzman

+++++ Jeboli

+++++ C.ray chbri

§§§§§§ Brown

***** Papel

+++++ Figo&garbo

+++++ lidini

§§§§§§ Dorkim

***** Newman

اوکی و دیگران (۲۰۱۰) تسهیلات بزه کاری، مکان، دسترسی، عوامل فردی، انگیزه،

کوزنس و دیگران (۲۰۰۹) مکان، محیط، رفتار فردی، مشاهده، پنهان کاری،

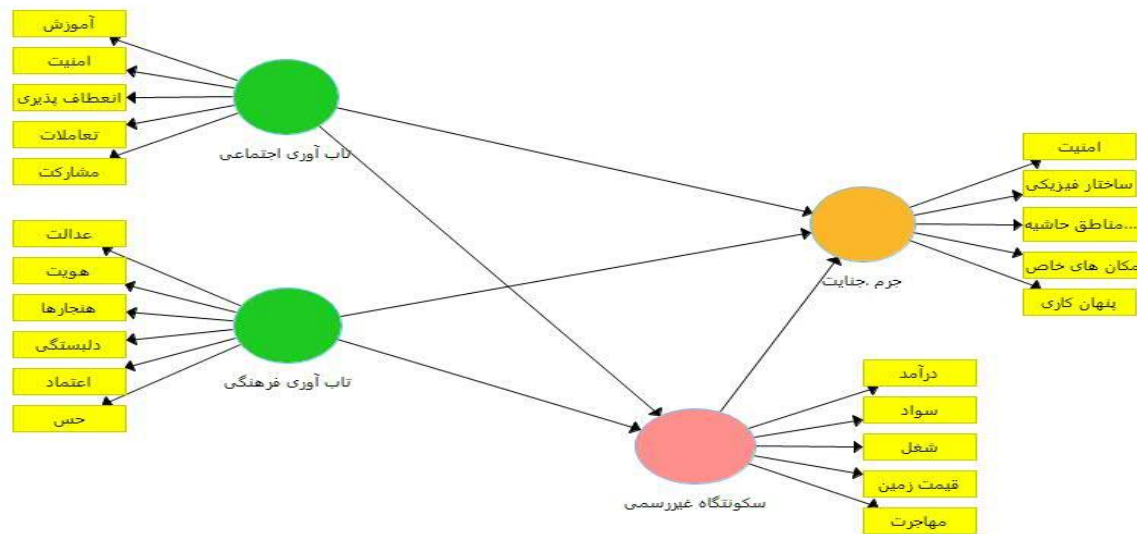
جدول ۴ جمع بندی معیارهای جرم و جنایت

محقق	معیار	والکروآرتمن	جینیولی و دیگران	رسی ری جوبری	برون	پیتل	دورکیم	لیدی	دورکیم	کارگر	نیومن	اوکی و دیگران	کوزنس و دیگران	فراوانی
	پیشگیری	*								*				۲
	مشارکت	*	*											۲
	سازمان مردم نهاد	*					*							۲
	ساختار فیزیکی	*	*		*					*				۴
	آگاهی	*												۱
	پنهان کاری	*								*	*		*	۴
	محیط	*	*		*	*	*	*					*	۶
	مکان های خاص	*	*		*					*	*	*	*	۵
	همسایگی	*												۱
	امنیت	*					*	*	*	*				۴
	کنترل				*									۱
	مناطق حاشیه نشین				*	*	*	*		*				۴
	توسعه					*	*	*		*				۲
	فقر					*	*	*						۳
	مهاجرت					*	*	*						۲
	روابط اجتماعی					*	*	*	*	*	*	*		۴
	جامعه					*	*	*	*	*	*	*		۴
	دسترسی										*			۱
	انگیزه										*			۱
	رفتار فردی	*					*	*	*	*	*	*	*	۶

۲-۳-مدل مفهومی

در خصوص مدل مفهومی ابتدا با جمع بندی نظریات پیشین اقدام به استخراج مؤلفه های جرم و جنایت و تاب آوری اجتماعی در سکونتگاه های غیررسمی نموده سپس با استفاده از موارد استخراجی نسبت به تهیه مدل مفهومی در نرم افزار SMART PLS2016 اقدام نمودیم .

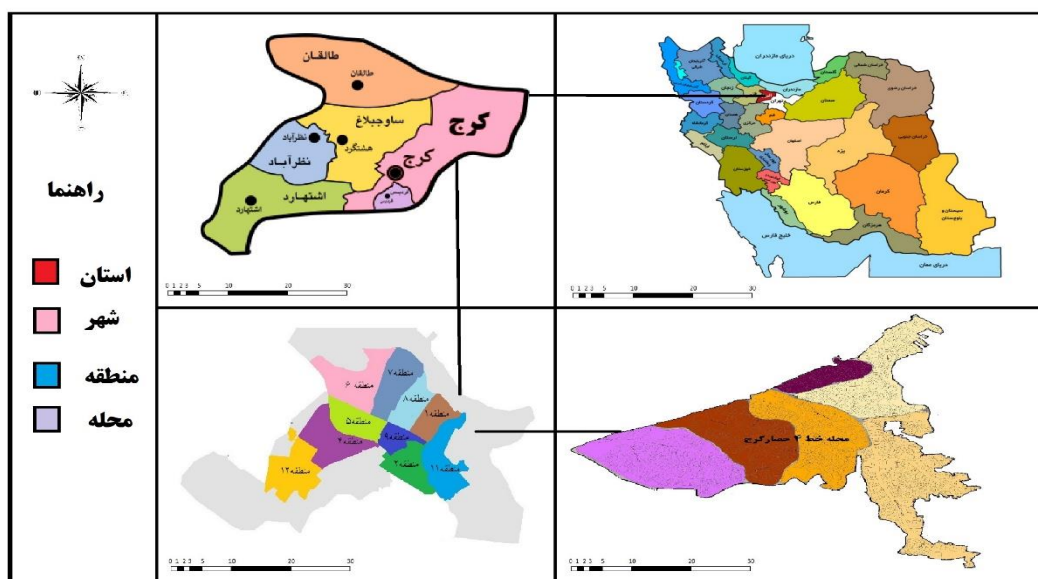

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق - با استفاده از نرم افزار PLS

۴- مکان پژوهی

محلّه خط چهار حصار کرج با مساحت ۳۲.۵ هکتار در موقعیت ۵۰ درجه و ۵۹ دقیقه و ۳۰ ثانیه شرقی و ۳۵ درجه و ۴۸ دقیقه و ۴۵ ثانیه شمالی در شمال شرق شهر کرج، در کوهپایه های البرز و در مجاورت جاده چالوس (جاده کرج- بیلقان) واقع شده است. حد این محلّه از شمال با جاده چالوس و از سایر بخش ها با ارتفاعات البرز تعیین و محدود می شود. محدوده محلّه خط چهار حصار در ابتدا با سکنی گزیدن مهاجران روستایی در کنار جاده چالوس ایجاد شد و پس از آن رفته رفته به سمت غرب گسترش پیدا کرده و این رشد، همچنان ادامه داشته است. این کمربندی که قرار بود برای رفاه حال مسافران جاده چالوس ایجاد شود، با هجوم برخی از ساکنان محلّه زورآباد موجب شد تا خارج از محدوده قانونی کرج، محلّه خط چهار حصار کرج بالا نیز تشکیل شود. این سکونتگاه تا ارتفاعات شمال شرقی شهر کرج ادامه پیدا کرده و بافت متراکم و سه بعدی را در بستر تپه کوهپایه ای ایجاد کرده است. این محدوده از نظر شکل و اندازه دانه ها، ریزدانه است. همچنین معابر آن به صورت ستاره های شکل گرفته است. یعنی با قرار گرفتن معابر در خطالقهرها و کالبد های مسکونی در اطراف آنها تا حد امکان منطبق بر بستر طبیعی خود قرار گرفته اند و تا جایی که شیب زمین اجازه داده شروع به ساخت و ساز نموده اند (طرح تفصیلی محلّه حصار کرج، ۱۳۹۴: ۲۵-۳۵). شکل کلی محدوده محلّه خط

چهار حصار کرج، مثلثی است که ناشی از همین نوع شکل‌گیری است. ارتفاع محله خط چهار حصار کرج از ۱۴۰۰ متر تا ۱۵۰۰ متر و شیب آن بین ۳ تا ۱۵ درصد تغییر می‌نماید. وضعیت آب و هوا خنک و مرطوب است و بیشینه دما ۴۲ درجه و کمینه ۲۰- درجه است که باد غالب شمال غربی و میانگین بارش سالانه ۲۴۳ میلی‌متر است (همان، ۱۳۹۴: ۴۵). جمعیت این محله بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵، ۹۳۷۲ نفر است. (سرشماری سال ۱۳۹۵)

شکل شماره ۲ موقعیت محله خط چهار حصار کرج (با استفاده از جی‌آی‌اس و نقشه پایه سازمان جغرافیایی)

۵- بحث و نتیجه‌گیری

۵-۱- بحث

ابتدا داده‌ها در غالب مدل بیرونی اندازه‌گیری می‌کنیم و پس از اجرا در نرم افزار SMRT PLS اصلاحات مورد نظر انجام و در غالب آزمونهای مدل درونی برای آزمون فرضیه‌ها به بررسی رابطه متغیرهای مکنون در قالب مدل درونی می‌پردازیم و نهایتاً آزمونهای مدل کلی اجرا خواهد شد.

۵-۱-۱- آزمونهای مدل بیرونی انعکاسی

۵-۱-۱-۱- آزمون همگن بودن (Outer Loading)

آزمون همگن بودن مهمترین آزمون شاخصهای متغیر است بنا به نظر هنسلر (۲۰۱۲) تحلیل عاملی تاییدی با شرط همگن بودن و یا هم‌جنس بودن سوالات متغیرهایی که انعکاسی اندازه‌گیری می‌شود آغاز می‌گردد. بار عاملی (مجموع شاخصها در صورتی که هریک تک تک بالای ۰/۷ یا نزدیک به ۰/۷ قابل جبران توسط سایر شاخصها) در این آزمون

باید بالای ۰/۷ باشد که پس از آزمون شاخصه های ناهمگن از مدل حذف می گردباتوجه به نتایج جدول (۵) تمامی شاخصها یا در مجموع بارعاملی بالای ۰/۷ رادارابوده ولذا شاخصه ها همگن است.

جدول (۵)-آزمون همگن بودن

شاخص	تاب آوری اجتماعی	تاب آوری فرهنگی	جرم جنایت	سکونتگاه غیررسمی
آموزش	0.771			
اعتماد		0.836		
امنیت	0.895			
امنیت			0.758	
انعطاف پذیری	0.874			
تعاملات	0.739			
حس		0.829		
درآمد				0.805
دلبستگی		0.686		
ساختار فیزیکی			0.856	
سواد				0.801
شغل				0.721
عدالت		0.805		
قیمت زمین				0.712
مشارکت	0.873			
مناطق حاشیه نشین			0.806	
مهاجرت				0.855
مکان های خاص			0.806	
هنجارها		0.825		
هویت		0.862		
پنهان کاری			0.794	

۲-۱-۱-۵-آزمون های پایایی

۱-۲-۱-۵-آزمون کرونباخ

این آزمون همبستگی درونی سوالات یک متغیر را در خارج از مدل مورد بررسی قرار می دهد در صورتی ک بالای ۰/۷ ودر صورت جدید بودن تا ۰/۶ قابل قبول است.با توجه به نتایج جدول شماره ۶ وبالا بودن کلیه متغیر های مورد بررسی بالای ۰/۷ است لذا بنابراین آزمون مورد تایید است.

جدول (۶)-آزمون آلفای کرونباخ

متغیر	Cronbach's Alpha
تاب آوری اجتماعی	0.890
تاب آوری فرهنگی	0.894
جرم جنایت	0.863
سکونتگاه غیررسمی	0.838

۲-۲-۱-۱-۵-آزمون دل‌وین کلدستاین

همبستگی درونی سولات یک متغیر را پایایی ترکیبی می‌گویند که بر اساس اجزا مدل رابطه ای بین سولات بررسی می‌شود که آن را با CRL نشان می‌دهند در صورتی که $CR > 0.7$ باشد مورد تایید است. با توجه به نتایج جدول شماره

۷ و بالا بودن کلیه مؤلفه‌های مورد بررسی بالای 0.7 است لذا بنابراین آزمون مورد تایید است

جدول (۷)-آزمون دل‌وین کلدستاین

Composite Reliability	
تاب‌آوری اجتماعی	0.918
تاب‌آوری فرهنگی	0.919
جرم .جنایت	0.902
سکونتگاه غیررسمی	0.886

۳-۱-۱-۵-آزمون های روایی

۱-۳-۱-۵-آزمون (Cross Loading)

این آزمون مهمترین آزمون روایی و اگر محسوب می‌شود که تشخیص دهد یک شاخص متغیر مربوط به خود را می‌سند و از سولات متغیرهای دیگر روایی و اگر دارد. بارعاملی هر شاخص مربوط به متغیر اصلی خودش حداقل 0.1 از بارعاملی آن شاخص زمانی که به متغیرهای دیگر چسبیده باشد بیشتر است. بنا بر نتایج جدول شماره ۸ بارعاملی هر شاخص 0.1 از سایر شاخصه ها نسبت به متغیر اصلی بیشتر است لذا روایی مورد تایید است.

جدول (۸)- آزمون Cross Loading

	تاب‌آوری اجتماعی	تاب‌آوری فرهنگی	جرم .جنایت	سکونتگاه غیررسمی
آموزش	0.771	0.239	0.229	0.109
اعتماد	0.335	0.836	0.549	0.401
امنیت	0.895	0.348	0.314	0.144
امنیت	0.272	0.427	0.758	0.347
انعطاف‌پذیری	0.874	0.291	0.299	0.144
تعاملات	0.739	0.197	0.210	0.036
حس	0.303	0.829	0.492	0.406
درآمد	0.078	0.360	0.372	0.805
دلبستگی	0.256	0.686	0.332	0.339
ساختار فیزیکی	0.326	0.506	0.856	0.414
سواد	0.165	0.322	0.357	0.801
شغل	0.176	0.328	0.331	0.721
عدالت	0.277	0.805	0.460	0.289
قیمت زمین	0.032	0.329	0.437	0.712
مشارکت	0.873	0.314	0.370	0.182
مناطق حاشیه نشین	0.266	0.494	0.806	0.420
مهاجرت	0.174	0.396	0.452	0.855

مکان های خاص	0.335	0.411	0.806	0.478
هنجارها	0.192	0.825	0.458	0.388
هویت	0.293	0.862	0.485	0.333
پنهان کاری	0.215	0.486	0.794	0.360

۲-۳-۱-۱-۵-آزمون فورنل ولاکر

علاوه بر اینکه سوالات یک متغیر نسبت به سایر سوالات دیگر و اگر باشند باید خود متغیر پژوهش نیز بر اساس مفاهیمشان همبستگی داشته باشند که بر اساس نتایج جدول شماره ۹ مورد تایید است.

جدول (۹) - آزمون فورنل ولاکر

سکونتگاه غیررسمی	جرم جنایت	تاب آوری فرهنگی	تاب آوری اجتماعی
تاب آوری اجتماعی	0.833		
تاب آوری فرهنگی	0.809	0.343	
جرم جنایت	0.805	0.578	0.353
سکونتگاه غیررسمی	0.781	0.447	0.159

۴-۱-۱-۵-آزمون برازش

برازش مهمترین آزمون برای تایید مدل می باشد یعنی مدل ما در نمونه با مدل در جامعه تطابق دارد برازش را با CVCOM نشان می دهند و در سه طیف ضعیف (۰/۰۲)، متوسط (۰/۱۵)، قوی (۰/۳۵) طبقه بندی می شود. بنابراین جدول شماره ۱۰ کلیه مقادیر CVCOM در رده قوی طبقه بندی می گردند.

جدول (۱۰) - آزمون برازش

متغیر	تاب آوری اجتماعی	تاب آوری فرهنگی	جرم جنایت	سکونتگاه غیررسمی
$Q^2 (=1-SSE/SSO)$	0.519	0.494	0.455	0.407

۲-۵-آزمونها مدل درونی (آزمون معناداری فرضیه)

در پژوهش حاضر به بررسی ۳ فرضیه ذیل پرداخته ایم که توسط نرم افزار PLS مورد تجزیه تحلیل قرار گرفته است: فرض اول: تاب آوری اجتماعی پر جرم و جنایت در محله خط ۴ حصار کرج تأثیر مستقیم دارد. در فرض اول با توجه به مقدار (T Statistics=3.283) که خارج از مرز {۱/۹۶، ۱/۹۶} می باشد و همچنین مقدار (Sig(P Values=0.001) که کمتر از ۰/۰۵ است در سطح ۰/۹۹ فرض H0 را رد و فرض H1 مورد تایید می باشد یعنی پیش بینی می شود در یک نمونه بزرگتر از همان جامعه این رابطه تایید می شود و با توجه به مقدار β شدت تأثیر ۰/۱۷۴ و جهت آن مثبت است. فرض دوم: تاب آوری فرهنگی پر جرم و جنایت در محله خط ۴ حصار کرج تأثیر مستقیم دارد. در فرض دوم با توجه به مقدار (T Statistics=5.920) که خارج از مرز {۱/۹۶، ۱/۹۶} می باشد و همچنین مقدار (Sig(P Values=0.000) که کمتر از ۰/۰۵ است در سطح ۰/۹۹ فرض H0 را رد و فرض H1 مورد تایید می باشد یعنی پیش بینی می شود در یک نمونه بزرگتر از همان جامعه این رابطه تایید می شود و با توجه به مقدار β شدت تأثیر ۰/۳۸۲ و جهت آن مثبت است.

فرض سوم: سکونتگاه غیررسمی (محلله خط ۴ حصار کرج) بر افزایش جرم و جنایت موثر است. در فرض اول با توجه به مقدار (T Statistics=4.664) که خارج از مرز {۱/۹۶، -۱/۹۶} می باشد و همچنین مقدار (Sig(P Values)=0.000) که کمتر از ۰/۰۵ است در سطح ۰/۹۹ فرض H0 را رد و فرض H1 مورد تایید می باشد یعنی پیش بینی می شود در یک نمونه بزرگتر از همان جامعه این رابطه تایید می شود و با توجه به مقدار β شدت تأثیر ۰/۳۰۶ و جهت آن مثبت است.

جدول (۱۱) - جدول آزمون فرضیه ها

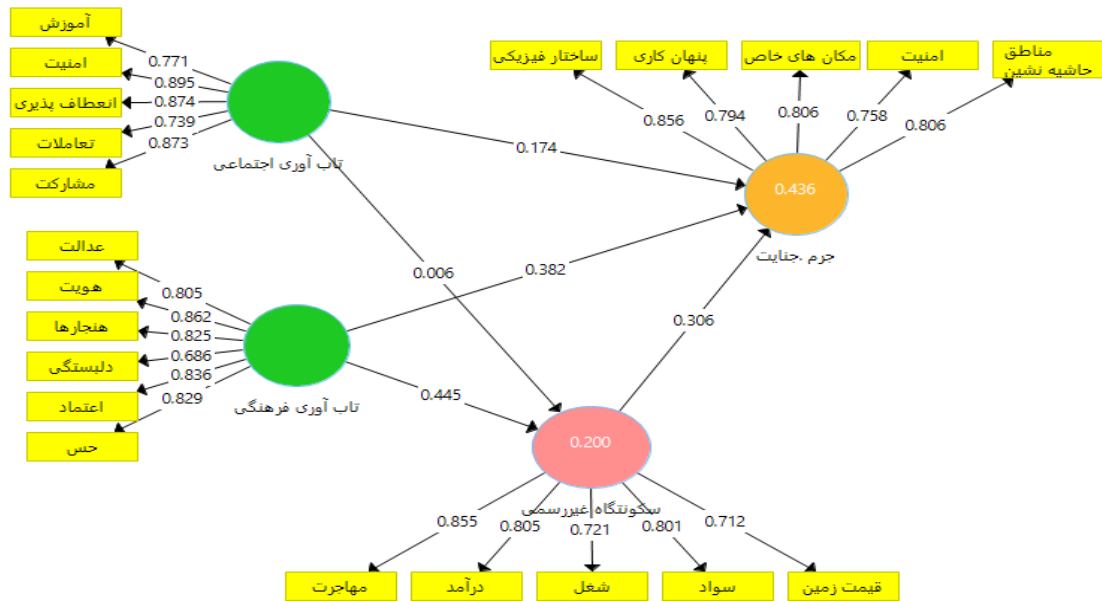
فرضیه	Original Sample (O)	Sample Mean (M)	Standard Deviation	T Statistics (O/STDEV)	P Values
تاب آوری اجتماعی - < جرم جنایت	0.174	0.181	0.053	3.283	0.001
تاب آوری فرهنگی - < جرم جنایت	0.382	0.386	0.065	5.920	0.000
سکونتگاه غیررسمی - < جرم جنایت	0.306	0.301	0.066	4.664	0.000

۳-۵- نتیجه گیری

در هر تحقیق علمی هدف اصلی این است که متغیر وابسته رفتار متغیر مستقل را پیش بینی کند و هرچه R^2 مطلوب تر باشد نتیجه بدست آمده مورد تایید است و در سه طیف ضعیف (۰/۱۹)، متوسط (۰/۳۳)، قوی (۰/۶۷) طبقه بندی می شود با توجه به نتایج بدست آمده در جدول شماره ۱۲ (R Square) به پیش بینی رفتار متغیر مستقل می پردازد که در تحقیق حاضر دو متغیر به اندازه ۰/۴۳۱ از رفتار جرم و جنایت را پیش بینی می کند که نزدیک به قوی و از حد متوسط بالاتر می باشد و دو متغیر به اندازه ۰/۱۹۴ رفتار سکونتگاه های غیررسمی را پیش بینی می کند که در حد ضعیف ارزیابی می شود و تأثیر سایر شاخصها مورد نظر نیز بر اساس مقدار تأثیر در شکل شماره ۳ آورده شده است.

R ²	جدول آزمون	
	R Square	R Square Adjusted
جرم جنایت	0.436	0.431
سکونتگاه غیررسمی	0.200	0.194

(۱۲)-

شکل شماره ۳ خروجی آزمون R² منبع نگارنده با استفاده از نرم افزار PLS

و همچنین برای تعیین سهم هر متغیر در f^2 که مقدار متغیر وابسته را پیش بینی می کند و با سه عدد ۰/۰۲-کم-۰/۱۵-متوسط-۰/۳۵ قوی تعیین می گردد و در پژوهش حاضر با توجه به نتایج بدست آمده از جدول شماره ۱۳ تاثیر پیش بینی متغیرهای تاب آوری اجتماعی - تاب آوری فرهنگی و سکونتگاه غیررسمی بالاتر از حد متوسط است.

جدول (۱۳) - f^2

جرم جنایت	تاب آوری فرهنگی	تاب آوری اجتماعی
0.047		تاب آوری اجتماعی
	0.188	تاب آوری فرهنگی
		جرم جنایت
0.133		سکونتگاه غیررسمی

و نهایتاً به بررسی مدل ارائه شده و کیفیت آن مورد بررسی قرار گرفت که با توجه نتایج بدست آمده از آزمون برازش مدل (SRMR) که در جدول شماره ۱۴ نشان داده شده است با توجه به اینکه $SRMR < 0.08$ است لذا کیفیت مدل ارائه شده نیز در حد مطلوب ارزیابی می شود.

جدول (۱۴) - SRMR

	Saturated Model	Estimated Model
SRMR	0.085	0.085
d_ULS	0.986	0.986
d_G	0.566	0.566

NFI	0.795	0.795
-----	-------	-------

با توجه به موارد یادشده تاثیر تاب آوری اجتماعی و هریک از مؤلفه های آن بر کاهش جرم و جنایت در محله خط ۴ حصارکرج مورد تایید قرار گرفت و مدل ارائه شده و کیفیت آن نیز با توجه به آزمونهای ارائه شده تایید گردیدند.

۴-۵- پیشنهادها

- ۱- آموزشهای لازم جهت آشنایی با تاب آوری اجتماعی، جهت کاهش جرم و جنایت در محله
- ۲- توجه به مشارکت ساکنان محله خط ۴ حصارکرج جهت ایجاد تاب آوری اجتماعی در جهت کاهش جرم و جنایت
- ۳- مشارکت مردم در اقدامات و برقراری امنیت در محله و شناسایی مشکلات در راستای کاهش جرم و جنایت در محله
- ۴- تلاش در برقراری ارتباط و تعاملات در محله و تقویت تاب آوری اجتماعی جهت کاهش جرم و جنایت در محله
- ۵- تلاش در جهت برقراری عدالت با استفاده از تاب آوری اجتماعی در راستای کاهش جرم و جنایت در محله
- ۶- آقاء حس هویت و تعلق به محله در راستای تقویت تاب آوری فرهنگی جهت جلوگیری از جرم و جنایت در محله.
- ۷- آقاء انعطاف پذیری در ساکنان با استفاده از تاب آوری اجتماعی جهت مقابله با ناملايمات و کاهش جرم و جنایت
- ۸- افزایش تعاملات و انعطاف پذیری ساکنان جهت جلوگیری از نزاع و درگیری.

منابع

- ۱- پرتوی، پروین، بهزادفر، مصطفی، شیرانی، زهرا (۱۳۹۵). طراحی شهری و تاب آوری اجتماعی در محله جلفا اصفهان- فصلنامه معماری و شهرسازی شماره ۱۷- تهران
- ۲- جعفری لنگرودی، محمد جعفر، (۱۳۸۷) ترمینولوژی حقوق، تهران، گنج دانش، چاپ ۱۹،
- ۳- حاتمی نژاد، حسین، جعفریان، نغمه (۱۳۹۶) ارزیابی تاب آوری اجتماعی و اقتصادی در برابر زلزله فصلنامه امداد و نجات سال نهم شماره ۱- تهران
- ۴- حیدریان شیدا رحیمی، محمود، (۱۳۹۵) عنوان بررسی نقش برنامه ریزی شهری در ارتقای تاب آوری سکونتگاه های غیررسمی در خطر بلایا با تاکید بر شاخص های کالبدی-مجله مطالعات مدیریت شهری- شماره ۲۰- تهران
- ۵- خزائی، ز (۱۳۹۰) اسکان غیررسمی و ضرورت اعمال برنامه ریزی و مدیریت در کلانشهرها، سومین همایش ملی فضای جغرافیایی رویکرد آمایشی و مدیریت محیط.
- ۶- داداش پور، ه و علیزاده (۱۳۹۴) اسکان غیررسمی و امنیت تصرف زمین، آذرخش- تهران

- ۷- زیاری، کرامت. (۱۳۹۶) ارزیابی مؤلفه‌های **CPTED** در پیشگیری از جرم مجله علوم پژوهشنامه جغرافیایی سال ۴ شماره ۱۵
- ۸- رحیمی، محسن (۱۳۹۴) -مدیریت بحران و سوانح شهری- انتشارات رامان سخن-تهران
- ۹- سرور، رحیم، نوروزی، اکرم، مهدوی، مسعود (۱۳۹۶) تحت عنوان سنجش مؤلفه‌های مؤثر اجتماعی در تاب‌آوری منطقه ۲۱ شهر تهران- فصلنامه تحقیقات جغرافیایی- سال سی و دوم- شماره ۴
- ۱۰- شیروانی، زهرا (۱۳۹۴) تدوین راهنمای طراحی محلات شهری به منظور ارتقای تاب‌آوری اجتماعی و فرهنگی پایان نامه جهت دریافت مدرک کارشناسی ارشد معماری- دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر-تهران
- ۱۱- کاظمی، داوود، عندلیب، علیرضا (۱۳۹۶) عنوان ارزیابی مؤلفه‌های تاب‌آوری اجتماعی در سکونتگاه‌های روستایی در شرایط بحرانی- مجله مسکن و محیط روستا- شماره ۱۵۸- تهران
- ۱۲- کارگر بهمن، سرور، رحیم، (۱۳۹۵) شهر حاشیه امنیت- انتشارات سازمان جغرافیایی-تهران
- ۱۳- محمدی، اکبر، آشوری، کسری، محمد بشیر، رباطی (۱۳۹۶)، تبیین و ارزیابی مؤلفه‌های تاب‌آوری نهادی و اجتماعی در سکونتگاه‌های خودانگیخته شهری، مجله مطالعات شهری- شماره ۲۲-تهران
- ۱۴- مبارکی، امید، لاله پور منیژه، افضل‌ی گروه، زهرا (۱۳۹۶) تحت عنوان ارزیابی و تحلیل ابعاد و مؤلفه‌های تاب‌آوری شهر کرمان- مجله جغرافیا و توسعه- شماره ۴۷
- ۱۵- مهدی نژاد، حافظ و پرهیز، فریاد (۱۳۹۶) مقاله عنوان تبیین خوشه‌ای شدن جرم در منطقه ۲۱ شهر تهران فصلنامه پژوهش‌های انتظام اجتماعی سال نهم شماره چهارم زمستان ۱۳۹۶
- ۱۶- هادی زاده، م (۱۳۹۲) حاشیه نشینی و راهکارهای ساماندهی آن در جهان، شهرداری مشهد
- 17- Alshehri, S. A., Rezgui, Y., Li., H. (2015), Disaster Community Resilience Assessment Method a ConsensusBased Delphi and AHP Approach, Natural Hazards
- 18- Ahsan, S. M. M (2013), Resilient Cities for the Poor or by the Poor? A Case Study from Bangkok, MS Thesis, University of Technology, Berlin.
- 19- Bastaminia, A., Rezaei, M. R. & Dastoorpoor, M. (2017), Identification and evaluation of the components and factors affecting social and economic resilience in city of Rudbar, Iran, International Journal of Disaster Risk Reduction, Vol. 22 No. 2: 269- 280.
- 20- Brown, K. (2016), Resilience, Development and Global Change, Routledge, Taylor&francis group London, New York, pp.230-239.
- 21- Beilin, R. & Wilkinson, C. (2015). Introduction: governing for urban resilience. Urban Studies Journal Limited. 9 (2), 38-51
- 22- Cole, J. (2013). Measuring the resilience of cities, the role of big data. Publication of RUSI and theSFTC.
- 23- Fergie, C., & Van Timmeren, A. (2014). Urban form and fitness: Towards a space-morphological approach to general urban resilience. In ISDR 20th Annual International Sustainable Development Research Conference "Resilience-The New Research Frontier", Trondheim, Norway,

- 24 -Foster, K. A. (2007). A Case Study Approach to Understanding Regional Resilience. Institute of Urban & Regional Development
- 25-Husmann, C. (2016). Marginality as A Root Cause of Poverty: Identifying Marginality Hotspots in Ethiopia. *World* 78-430-435
- 26-Kusumastuti, R. D., Husodo, Z. A., Suardi, L., & Danarsari, D. N. (2014). Developing a resilience index towards natural disasters in Indonesia. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 10, 327-340.
- 27-Kim. Dovey, (2015), Sustainable Informal Settlements Social and Behavioral Sciences Vol 179- Pp5-13.
- 28-Klein, R.J. N & Thomalla, F (2003). "Resilience to natural hazards: how useful is this concept *Environmental Hazards* 5 (1-2), 35-45.
- 29- Labaka, L., Comes, T., Hernantes, J., & ... (2014). Implementation methodology of the resilience framework. ... (HICSS), 2014 47
- 30- Lucini, B. (2015). Disaster Resilience from a Sociological Perspective Exploring Three Italian Earthquakes as Models for Disaster Resilience Planning: Springer International Publishing.
- 31- Masys, A. J. (2015). Disaster Management: Enabling Resilience: Springer International Publishing.
- 32-León, J., March, A. (2014) , Urban morphology as a tool for supporting tsunami rapid resilience: A case study of Talcahuano, Chile, *Habitat International*, Volume 43, July 2014, Pages 250–262
- 33-Pitrenaitė, B. Z. & Torresi, F. (2014), Integrated approach to a resilient city: Associating social, environmental and infrastructure resilience in its whole, *European Journal of Interdisciplinary Studies*, Vol. 6, No. 2: 1- 13.
- 34-Pitrenaitė-Zilėnienė, B. & Torresi, F. (2014), Integrated approach to a resilient city: Associating social, environmental and infrastructure resilience in its whole, *EUROPEAN Journal of Interdisciplinary Studies*, Vol. 6, No. 2: 1- 13.
- 35-Reinhorn, A. (2015). Computational Methods, Seismic Protection, Hybrid Testing and Resilience in Earthquake Engineering a Tribute to the Research Contributions of Prof. Andrei Reinhorn: Springer International Publishing.
- 36- Yoon, D. K., Kang, J. E., & Brody, S. D. (2015). A measurement of community disaster resilience in Korea. *Journal of Environmental Planning and Management*.
- 37-Henseler, j (2012) Using partial least squares path modeling in international advertising research